Map 24

Mulder, G.P. Veldnaemen in Appelsche.

alf. overzicht

LITERATUURLIESTE
bi'jmekeer brocht deur
G.P. Mulder

MULDER, G.P., Hebel

Placet 27-4-1638
Statenresolutie 16.6.1638
idem 22.11.1638
Rapport 2-4-1639
Historie Oud-Appelscha
uitvoerig belicht door

Gerke Mulder uit Naarden
In: NOS 1 juni 1978

4 blz. losse antekenings
van Mulder

over Gerkesklooster

Proces-Verbaal der grens-
bepaling van het grond-
gebied der Gemeente
van Grietenije Oost-Stel-
lingwerf

Collectie Mulder

Art. nr. 10306

A.

Appelsche - Appelschee - Appelsché - Appelscha - Appelsgea - Appelskea
zie ook: Hooch - Hoog - App-
-maden;-veld; -molen.

Aekinge zie ook: - Broek; -weg.
het Achterland ; 1 maal op de A.maden,in de Lange maden; 1 maal in de Boerestreek
Alkenhaar of Altenhaar
de Aenboomsteegde
de Arendsakkers (Vorenste - ,achterste -)
het Alkenhaar bosje

B.

de Boerestreek zie ook: Hooch-Appelsche
het Boereveen
de Boerereed
de Boeremaad of Boersmaad
de Boeregronden = de Oosterse es
het Broek = het Aekinger broek
Slichtenbroek of Slegtenbroek
de Bult
de Leege Bult
de Tien Bulten
het Bultinger veld
de Burgt (no.6 in de Boerestreek)
de Buisakker of Buistakker
de Bosweer
de Broodakkers
de Broodhoek
het Breedstuk
het Breedakkertje
het Bosakkertje
de Broggezak
de Brink
de Mandebrink
het Biggenkampje

D.

de Dierkampen de Groote -, de Kleine -
de Deek(t)akkers
de twee Drosakkers
de Drossekamp
Drift - de Schapedrift

E.

de Es; de Oosterse -, de Westerse -
de Elsakkers
het ~~xxxxxxxxxx~~ Ekkelbosje

F.

G.

de Gieren; de Kleine G.
de Gruppel
de Grote Maad
de Groote Kusschen
de groote Hooifennen
de Groote weidekamp
de Goren;Goorn; de westelijke Goren ;de Hoppegoeren

H.

Hoogeveen
de Hoogeveenster maden
Hooch-Appelsche;Hoog-Appelsche , Hoog Apelsche (Hondius 1633)
de Olde Huissteden
de Heebles akker
de Hevel akker (bij:Naarding)
de Heereweg
de Hooifennen
de Huiskamp
het Hulshof
de Hogeband
Hillegenberg;Hildenberg
de Hoppegoren

J.

het Jodenkerkhof

K.

de Oude Kerkhoven
de Kalverakker
de Keutelkamp
het Kiel
de Kerkeweg
de Kerkelanden
het Kerkepad

het Kerkeveen
de Kyfakkers
de Kyfmaad
de Kootkamp;kootkampen
de Koemaad
het Koeland
de Koevenne
de Kroeme akker
het Kruis
de Kruisakkers
de Kleine akker
de Korremaad
de Kikkertspolle
de Kievitspolle

L.

de Laanakkers
het Lange Water
het Leege Land
de Lange Oest
het Leege Kampje
het Luitenkampje
de Lumsgaten

M.

de Mandebrink
de Marsschen
de Marschsteeghden

N.

de Nije akker
de Nije maad
de Nije sloot
de Noorderkampen

O.

de Lange Oest
Oosterloo
de Oosterhof
de Oosterse es
het

het Oostzeesche
het Oostzee akkertje
de Oostervennen
het Oskampje
de Oude Tuin
het Old Hof

P.

de Paalakkers
de Padakkers
de Pol
de Poppekamp
de Rikkertspolle
de Kiewitspolle
het Poepekampje

R.

de Roggeberg
de Reinakkers
de Repelingen
de Riemsloot
de Groote Russchen
de Tien Roeden

S.

de Schulfakkers
het Slichtenbroek;Vlegtenbroek
de Singel
het Singelbos
het Strampelakkertje
de Steeghden
de Schorreakker

T.

Terwische ;Terwissche,Terwisge,Terwisga
het Terwische Hof
de Torenmeed
het Tuckhof: Tinkhof ?

V.

de Vaalven
de Doove Vaalven
de Groote Vaalven
de Veldakkers - de Oude Veldakkers
de Veentjesakker
de Venne
de Vennestukken

W.

de Willemstad
Wiltinge
de Wiltinge maad; de W. fenne;de W. weg;het W. veen
de Wauakker
de Groote Weidekamp
de Weeme; de W. fenne; de W. maad
Weer - Bosweer;het Oude Weer
de Wandelmaad

Z.

de Zandakkers; de Smalle Z.
de Zijlakkers
het Zand
de Zoolsteden

A.

Apeldoorn,Mr.L.J.van: Ontbindende en Samenbindende Krachten in het Friese Rechtsleven der Middeleeuwen.
Archief van Dikninge (zie:Joosting)
Archief Domkapittel Nr.2544 (zie: Brom)

B.

Backmund,Norbert,O.Praem.: Monasticon Praemonstratense.(Straubing,1952/57)
Beekman,dr.A.A.: De Gewesten van Noord- en Zuid-Nederland (dl.IV van Geschiedkundige Atlas van Nederland)
Bergh,L.Ph.C.van den : Handboek der Middelnederlandse Geographie (later bewerkt door: Beekman en Moerman)
Berkelbach van der Sprenkel,J.W.: Register van Oorkonden van de Bisschoppen van Utrecht van 1301-1340.(Historisch Genootschap)
Blok,prof.dr.P.J.: Geschiedenis van het Nederlandse Volk.
id. en A.W.Bijvanck: De Romeinse en Frankische Tijd (dl.II en III van Geschiedkundige Atlas van Nederland)
Boelens,Krine: De Taal-situatie in de Stellingwerven.(Driem.Bl.8,1956,81-90)
Brom,dr.Gisbert: Archief van de Geschiedenis van het Aartsbisdom Utrecht;Jg.23 en 24 (uit:Archief Domkapittel Nr.2544)
Brugmans,prof.dr.H.: Geschiedenis van Nederland.
Buitenrust Hettema,F.: Friese Plaatsnamen.(Nom.Geogr.Neerl.LV,1899)

C.

Cleveringa,Mr.R.P.: De Ommelander Gastregters.(Gron.Volksalmanak 1939)
Colmjon,G.: Register van Oorkonden.
Codex Parisiensis (Uitg.door P.Gerbenzon,1954)

D.

Diakonie-boeken N.H.kerk van Appelscha.(Pastorie N.H.kerk,Appelscha)
Doop-registers N.H.kerk van Oosterwolde,Fochtelo en Appelscha.(Rijksarchief,Leeuwarden)
Driemaandelijkse Bladen
Driessen,Mr.R.K.: Monumenta Groningana.

E.

Ebbinge Wubben,C,H,: Mededelingen over Staphorst en Rouveen.(Driem.Bl.5,1906,3-4)
Elseviers Encyclopedie van Friesland
Engelenburg van der Veen,G.J.A.: Het Vierde Zeeland der Friezen. (Verslagen en Mededelingen tot Beoefening van Overijsels Regt en Geschiedenis;1923)

F.

Formsma,dr.W.J.: Nogmaals de Kolonisatie te Kuinre.(Saxo-Frisia,Nr.5,1941)

G.

Genealogysk Wurkforbân,Jierboekje fan it : Art.v.M.J.van Lennep:Friese Priesters in de XVIde Eeuw. 1955)
Geschiedkundige Atlas van Nederland
Gosses,dr.I.H.: De Organisatie van Bestuur en Rechtspraak in de Landschap Drenthe.1941
Gerbenzon,P.: Codex Parisiensis.1954

H.

Haan Hettema,de: Friese Volksalmanak 1850
Haga,mr.A.: Een Merkwaardige Leenbrief.(Verslagen en Mededelingen van de Vereniging tot Beoefening van Overijsels Regt en Geschiedenis.1931)
Halbertsma,H.: De Verdwenen Kerk van Nijeberkoop.(Nwe Ooststellingwerver,31-12-'48)
~~Hartgerink,dr.M.~~
Hartgerink-Voormans,dr.M.: De Stichting van Kuinre.(Saxo-Frisia 4,1941)
K.Heeroma: Taalatlas van Oost-Nederland en Aangrenzende Gebieden. 1957
id. : Het West-Overijsels Taallandschap.A'dam 1955.(Overdr.uit Akademiedagen VIII)
K.Heeroma/J.Naarding: De Ontfriesing van Groningen. Zuidlaren 1961
id. : Oost-Nederlands. 'S-Hertogenbosch 1964
Hogeman,J.: De Kerk te Ruinen.(Nieuwe Drentse Volksalmanak 1889)
Hugo,Charles Henri: Sacri et Canonici Ordinis Praemonstratensis Annales.(Nancy,1734-1736)

J.

Jong,W.de: Appelsche.(Fryske Plaknammen,No.X)
Jonge van Ellemeet,de,Jhr.B.M.: Het Cartularium der St.Clemenskerk te Steenwijk. (Archief van het Aartsbisdom Utrecht,dl.45)
Joosting,J.J.: Het Archief van Dikninge.

L.

Lennep,M.J.van: Naamlijst van Friese Priesters in de XVIde Eeuw.(in:Jierboekje fan it Genealogysk Wurkforbân,1955;overn.uit: Brom)
Leo,Sibrandus: Vitae Abbati etc.(zie;Wumkes)
Linthorst Homan,Mr.J.: Geschiedenis van Drenthe. 1947)

M.

Magnin,J.S.: Overzicht van de Besturen van Drenthe vóór 1814.
id. : De Voormalige Kloosters in Drenthe.
Meesters,Mr.J.J.: De Steenwijker Meenthe.
Miedema,H.T.J.: De Oost-Nederlandse Naamkunde.(In: Mededelingen van de Vereniging voor Naamkunde te Leuven en de Commissie voor Naamkunde te Amsterdam 39;1963, blz.46-54)
Moerman,H.J.: Plaatsnamen (Toponymie),Handboek der Geographie van Nederland,dl.II(Zwolle)
id. : Nederlandse Plaatsnamen. Brussel,1956
Monte Verloren,J.Ph.de: Rechterlijke Organisatie van Humsterland en de Marne. 1948
Müller,Mr.S.: Regesten van het Archief der Bisschoppen van Utrecht
id. : Oorkonden van het Sticht Utrecht vóór 1301.

N.

Naarding,dr.J.: Stellingwerfse Toponiemen.(Fryske Plaknammen No.X)
id. : De Boo. Saxo-Frisia nr.5. 1940)
id. : Terreinverkenningen inzake de dialectgeographie van Drenthe. Assen 1957)
Nagge,w.: Historie van Overijssel.
Nomina Geographica Neerlandica,L-V (V: Drente)

O.

O.

Oorkondenboek van Groningen en Drenthe
Oosten,B.: Een Veenpolderbevolking.(Sociographie van de Grote Veenpolder in Weststellingwerf,1947)
Oosterwijk,dr.T.H.: De Vrije Natie der Stellingwerven.
id. : Geschiedenis der Ooststellingwerfse Dorpen.
Oudheden en Gestichten van Vrieslandt.

P.

Poortman,J.: Drenthe
Popping,J.H.: Schetsen uit Friesland.1892
id. : Geschiedkundige Aantekeningen over de Stellingwerven en Omstreken
id. : Stellingwerf en Omstreken.(Ooststellingwerver 23-11-'28 tot 8-3-'29)
id. : Ooststellingwerf;Verzameling Oudheidkundige Aantekeningen.

R.

Regesten van Charters en Bescheiden in het Archief van Kampen.
Romein,dr.J.: De Lage Landen bij de Zee.
Rouwkema,Hzn,S.: Iets over de Vroegere Geschiedenis van de Stellingwerven.(Friese Volksalmanak,1846)

S.

Sassen,A.: Het Drents van Zuinen.
Saxo-Frisia.
Schönfeld,M.: Veldnamen in Nederland, A'dam 1949
id. : Nederlandse Waternamen. A'dam 1955
Schwartzenbergh, : Groot Placaat- en Charterboek van Friesland.
Sipma,dr.P.: Appels-gea of Appel-skea? (Fryske Plaknammen,Nr.III)
Slicher van Bath,dr.B.H.: Drenthe's Vrijheid. (Bijdragen voor de Geschiedenis der Nederlanden,dl.1)

T.

Tegenwoordige Staat van Vrieslandt.
Terminologie in de Toponomie, Mededelingen 26, 1950 p1-2, 5-12
id 28, 1952 p3-4, 11-12

V.

Vos van Steenwijk,J.Baron de: Geschiedkundige Verhandelingen over Vollenhove en deszelfs Omstreken;1831
Vries,dr.J.de: Woordenboek der Noord- en Zuid-Nederlandse Plaatsnamen.
Vries,W.de: Drentse Plaatsnamen. Assen 1945
id. : Groninger Plaatsnamen. Groningen 1946.

W.

Wielen,dr.H.G.van der: Friesland door de Eeuwen Heen.
Worp van Thabor: Kroniek .
Wumkes,dr.D.A.: Abtenlevens ver Kloosters van Lidlum en Mariëngaard.(Diss.Gron.1929)

Hebel

W.de Jong vermeldt in zijn artikel over Appelsche (Fryske Plaknammen,Nr.X)
o.a. de naam van een perceel bouwland aan de Boerereed als
Hebles akker en vraagt zich af,wat dit kan betekenen.
Wij geloven thans in staat te zijn dit raadsel op te lossen.
Nadat wij reeds eerder de naam Hebele hadden ontmoet in oorkonden uit de jaren 1421 en 1422 (Archief van Dikninge;Regesten Nrs.232 en 236),waar dit volgens de Naamlijst in het Register de naam van een vrouw is,vonden wij onlangs in de Doopregisters van Oosterwolde,Foehtelo en Appelscha (Rijksarchief,Leeuwarden) de volgende aantekening:
"Op 25 augustus 1726 des voormiddags gedoopt te Oosterwolde twe(e)lingen,waervan de eene zijn naem was Hendrik en de andere genoemt is geworden Jan.Des vaders naem is geweest Hendrik Jacobs (,) Huijsman op de pastorieplaats te Appelsche,doch al overleden op den 6 januari 1726,nadat hij in den houwelycken staet bevestigt was op den 2 december 1725,en moeders naem Lumke Hebels,wonende tegenwoordig te Appelsche.Deze kinderen zijn ten doop gehouden door Albert Jacobs,zijnde de broeder van den overledene Hendrik Jacobs,en door Claessien Hebels,de huijsvrouw van Albert Jacobs voornoemt - zijnde de suster van Lumke Hebels,de moeder van deze kinderen."

Het is duidelijk,dat deze Lumke en Claessien dochters waren van een zekere Hebel, waardoor tegelijk de naam Hebles akker verklaard is als de akker van Hebel.Of dit nu dezelfde is als de in het doopregister vermelde,of niet,is onbelangrijk voor de verklaring van de naam van de akker.
Zou in verband hiermee de bewering in het bovengenoemde naamregister - dat Hebele de naam van een vrouw is,niet moeten worden herzien?

27-4-1638

Placaet

De Staten van Frieslandt

Alsoo wy,van jaar tot jaar,alle mogelyke vlyt ende neesticheit hebben aengewendet,omme,ten stuyr van den swaeren oirloge,soo te water als te lande,uyt te soecken alle bequaemste ende minst-quetsende middelen,door welcke den last van den oirloge gedragen,ende de goede Ingesetenen by leven,goet en vryheit haarder conscientien bewaart en handt-havet mochten blyven:
Ist nochtans,aen de andere syde alsoo,dat de droevige ervarentheyt leert, dat de selve ingewilligde middelen,by velen fraudeert,onderkropen,en voor t'landt,door de sluyckerien,onvruchtbaar worden gemaeckt,in t'welcke de goetwillige,vroome,ende het welvaren vant landt behartigende,beswaert, en die quaetwillige en omstoters van slants middelen,van t'geven vryblyven. Ende mede bevindende door verscheidene aenwysingen en Remonstrantien,dat specialycken in t'middel van t'gemael,seer grote en menichvuldige ende grove frauden en dieveryen begaen worden,door quaet,en oock weynich aengeven der granen den Impost subject synde: Waartoe groote aenleydinge gegeven wort,door die veelvoudige molens op verscheiden plaetsen,sonder consent,en vereyschende noot gestelt:
Alwaeromme oock voor desen,specialyck mede,in de lysten van den verleden jare,in den xxi-en articule gestatueert en conditioneert is,dat de molens alle halff jaren souden moeten opbrengen drie hondert guldens,by poene, dat anders die voorsz. molens een geheel jaar daer naer souden moeten stille staen: Ten welcken eynde de molenijsers ofte spillen,door den Officier ter plaetsen,sullen worden uyt de molens gehaelt:
Welcken onaengesien,soo wy bevinden dat evenwel de frauden niet geweert, dan dat de sluyckeryen dagelycks aenwassen ende groeyen;en dat,soo t'schynt eenige haar werck maken,omme t'landt en d'ingewilligde middelen te vernietigen,en onse goede meininge tot die gemene sake te eluderen en vruchtloos te maken,en in sulcx,de wech te banen tot nieuwe en swaarder middelen;
Soo ist;dat Wy,omme te beter die frauden ende slockeryen voor te comen, geresolveert en gestatueert hebben,resolveren en statueren,bij desen,dat alle molens t'verleden halff jaar geen drie hondert guldens hebbende opgebracht,een jaar volgens vorige lysten van den jare 1637,sullen stille staen sonder enige granen te mogen malen,nae den eersten May deses tegenwoordigen jaars 1638,by poene van arbitrale correctie: Ende dat oock geen officiers, in landen ofte steden,sullen vermogen enige molens tot malen consent te geven,anders als dewelcke drie hondert guldens t'verleden halff jaar hebben opgebracht. Ende teneinde van de nootwendicheyt der molens,ten aensien van de gelegentheyt der plaetsen,de distantie van de quartieren mochte geblycken,sullen binnen een maent herwaerts,de Commissarissen haar informeren op de gelegentheyt ende nootwendicheyt vande molens: blyvende in middeler tyde stille staen,alle welcke geen drie hondert guldens als vorens hebben opgebracht,en dat de molens,soo niet hoochnodich bevonden worden, geen drie hondert guldens hebbende opgebracht tot redelycke costen vant landt sullen worden affgebroken; Dat mede geen backers,molenaers sullen mogen wesen,en geen molenaers,backers ofte moltmakers: Dat voorts by de molens,soo sullen blyven staen,omme alle frauden voor te comen,by kennisse van de Commissarien en Pachters,kyckers huysen sullen worden gestelt,en daar in gestelt goede en vroome personen by de Pachters,die alle Cedullen en granen,ten Octroyeerden molen gaende,als oock de Molens,sullen mogen besichtigen en visiteren tot haar believen: Sonder dat nochtans de pachter,t'zy het eene ofte andere poinct mochte opgehouden worden,de Pachter eenige praetensen sall hebben te moveren, neffens de wanleveringe van de Pachtpenningen:
Ordonnerende alle Grietluyden en Officieren,in landen en steden,omme dese op behoorlycke plaetsen te doen publiceeren,in voege men gewoon is alle

landts wetten en resolutien te publiceren,
Actum opt Landtschaps huys binnen Leuwarden,ter vergaderinge der Heren Staten van Vrieslant,den 27-en Aprilis 1638 was geparagrapheert A.van Burum uit Onderstond Ter relatie vande Staten vant Landt ende was getekent Dr.L.Scheltinga.

Statenresolutie d.d. 16-6-1638

Alsoo verscheydene dispúten waren voorgevallen neffens het ~~xxx~~ poinct van Molens,en die Commissarien tot dier fine te ordonneren volgens de lysten en t'placaet,ende die leden onderlinge haer Ed.dienaengaende niet hadden conen vergelycken.. Ist dat de saecke compromitteert is aen den Raat van State hier present. En syn dienvolgens by uytsprake van Hoochged.Raat in dato den 15 deses tot Commissarien genomineert,den Ed.Heer Douwe van Aylvae d'olde,en Dr Johan van den Sande,Dr Joachim van Andréé, Dr Johan Nijs,en Dr Gaius Nauta,alle vier Raden in den Hove Provinciael Soo ist dat de Staten vant lant deselve uytsprake (als H.E.M.) hebben laten gevallen,en syn dien volgens welgemelte Heren geauthoriseert en gecommitteert,en worden geauthoriseert en committeert by desen,omme haar Ed. te informeren op de Molens welcke drie hondert *ff* hebben opgebracht ofte niet,ende te horen en verstaen de clachten der gener welcke verstaen haar de spillen uijt de molens t'onrechte te syn affgehaelt.
Informatie te nemen door aenschryvinge aen de Officiers in Landen en Steden met de respectieve volmachten wat molens sy verstaen in haar Ed. respectieve quartieren onnodich te syn. Omme t'selve advies gesien en examineert wesende ordre te stellen tot het affbreken der onnodige Molens tot costen vant lant.
Ende oock haar te informeren op de nootwendicheyt van de Molens,welcke ten aensien van de gelegentheyt der plaetsen sullen mogen blyven staen, schoon de selve geen drie hondert Carl.guldens hadden opgebracht.Soo nochtans dat in sulcken cas kyckers huysen als by andere Molens sullen worden gestelt.
Aldus geresoveert by de Staten van Vrieslant opt Landschapshuys den 16 Juny 1638.

Voor OOSTERGOE

Tjalling van Eysinga

Jacob J.Rosema.....

Voor WESTERGOE

Sicco van Grovestins

Michiel Jacobs

Voor de Zevenwolden

Sijds van Osinga
1638

Voor de Steden

Hieronymus ... Willems
J van O..... .
J.M.....

Ged.Staten resolutie
d.d.22-11-1638

Puts
Loopsis
Buttinga
Heerma
Andla
Lycklema
Beyma
Velsen
Starkmans

Donderdach
Den 22 Nouvemb: 1638

Voor noch

De Gedep.de Staten van Vrieslt
gelet hebbende op d'Resolutie van den 16 Juny lestleden genomen by d'Heeren Staten vant Landt, en d'authorisatie aldaer gedaen,op de personnen daerinne gemelt,beroerende het different op de Molens in Frieslandt ten naest voorgaende halve jare,te weten van Alderheyligen 1637 tot May 1638,ten dienste vant Landt geen drie hondert Car.guld. opgebracht hebbende,
Gelet mede eerst op de langduyrige ende swaere cranckheden ende eyndtlyck op den dootlycken affganck der Heeren Johan van der Sande,in leven Raed ordinaris in onsen Hove Provinciael, ende van de Ed.Mo. Heere Douwe van Aylva d'olde, midtsgaders die nootlycken absentie van den Heere Andréé in S'Gravenhage,siende daer beneffens den dienst vant Landt ende die noot der ingesetenen in verscheyden quartieren,nootwendich te vereyschen dat den voorsz. saecke finalyck geslecht ende affgedaen,ofte ten minste yets provisionelyc daerinne gedisponeert werde: Resolveren by desen dat by de resterende Gecommitteerde Heeren Nijs ende Nauta,Raeden ordinaire in de voorsz. Hove ten voorsz.Resolutie van den 16 Juny lestleden by d'Heeren Staten vant Landt ter fine voorsz. mede Gecommitteert d'voorgemelte sake ten spoedichsten voorgenomen ende affgedaen sal worden met overroepinge van den Hr Albert van Aysma Ontfanger der Cloosteropkompsten,dien wy daertoe mede committeeren by desen: Authoriserende deselve Heeren omme d'Collectboecken van het voorsz. half jare overal daer t'noot is in hun handen te doen brengen,ende daer dies d'gelegentheyt sal comen te vereyschen oculaire inspectie van de situatie der Molens en distantie der plaetsen te nemen, omme in conformiteyt voorgemelter Resolutie d'onnodige Molens in redelyckheyt tot costen vant Landt affgeschaft,d'nodige met kyckers huysen ghelaten,en de saecke by d'voorschreven Gecommitteerden finalyck affgedaen ofte ten minste by provisie daerinne gedisponeert te werden naer behooren.

D'Heeren Dierck van Heerma ende Dr. Adriaen van Velsen werden geauthoriseert om tot minste costen van t'lant d'pretensen van Ma.....
..... als gewesene contrarolluer van het cleijn ..... volgens sijne commissie eijgentlijck ende all aff te maken.

Rapport van
2-4-1639

EDELE MOGENDE heren

Myn heren,

In gevolge vant Placcât gearresteert by UW.W.Ed.Mo: den 27 Aprilis 1638 ende allomme gepubliceert,oock van de resolutie daarop by UW.E.Mo: staetswyse genomen den 16 Junij daeraen mitsgaeders vant genr naerder daerop gevolcht by resolutie der heren Gedeputeerden vanden 22 Nouvembris laestleden hebben wy ondergeschreven Gecommitteerden,als daertoe respectievelijck in conformite vandenselven Placcate by voorschreven Resolutie expressim geauthoriseert ons respectievelyck niet sonder groote moijte in hett wintersaysoen allomme in dese Provincie in Landen ende Steden getransporteert en soo door inspectie oculaire van de distantie der plaetsen,visitatie der Collectboecken ende andere aequivalente behoe,... als door examinatie van geloofsweerdige getuigen op d'gelegentheden van molens ende molenaers ten vollen geinformeertt ende in sulcx doende bevonden niet allene de naegenoemde molens beneden den somma van drie hondert carl.gl. van Allerheyligen 1637 tot den eersten May 1638 ten behoeve vant Lant opgebracht te hebben,maar oock daerenboven doorgaens ten platten lande,contrarie hett gepubliceerde Placcât, de Mollenaers als mede Backers te syn welcx soo UWEMo: by den selven placcâte en resolutie daer op gevolcht,verstaen hebben te strecken tott groote ondiensten vant Lant,als waerdoor enorme sluijckeryen,allesints werden genoedett Soo ist datt wy ondergeschreven Gecommitteerden conform de last ons opgelechtt ende d'authorisatie op onse persoonen gedaen,verstaen en by desen ten dienste vant Lant noodtwendelyck dec...eren datt de naebeschreven Molens, als ten voorgemelten halff jaere ten behoeve vant Lant gene drie hondert carl.gl. opgebracht hebbende tott redelycke costen vandien nae voorgaende tanxatie affgebroken en niet weder opgemaecktt sullen worden

Als naementlyck in Oostergoe

Eerstelyck in Leuwarderadeel

De Molen tott witgaerdt onder Wirdum

(volgt de gehele lijst ... tot:

In west Stellingwerf

De Molens tot Blesdyck in de Blesse ende tott Beull

In Oost Stellingwerff

Een der twee Mollens tott Oosterwolde en de Mollen tott Appelsche.

En werden door d'situatie en distantie van plaetsen ten gerieve der ingesetenen geleden, hoewel geen drie hondert *f* ten voorschreven halven jaere opgebracht hebbende,naevolgende Molens,die niettemin tot den 1 May 1639 geholden syn stille te staen,in conformite vant voorsz.Placât.

Als namentlyck d'Molen tot Nes in Westdongerdeel

Etc.etc. Volgen nog een aantal molens.

Ende werden alle Molens ten voorgenoemden halff jaere boven d'drie hondert *f* opgebracht hebbende p..... soo in landen als Steden gelaeten in haer geheel soonochtans,dat de selve gelyck mede de voorgaende by tolerantie gehouden tot verhoedinge van fraude met kyckers huysen sullen worden versien,ende alle molenaers niemant uytgesondert van backen ende moutmaecken hen onthouden: Aldus gedaen ende gedecideert by ons ondergeschrevene Committeerden ende aen de vergaderinge van haere Ed.Mog.

op den Lantschapshuyse overgelevert den 22 Marty 1639.Oroonde onse handen onderstaent getekentt Jo: Andréé J Nijs G Nauta A Aysma met hunne Ed:gewoonte..... .....

Nae voorgaende collatie met den principale bij ons onderge..... publ Notarien gedaen Is dese bevomden met d'selven principale in alles te accorderen. In kennisse van de 27 Aprilis 1639 op het landtschapshuys gedaen.

Claas Stelligw....
Not.publ.
1639

B.Stijp.....

ırdeden. Anne van Dijk
l definitief besliste. De
er, wekelijks onopval-
een vrijwel onmogelijke
ig fortuin achter Betten
uten later was het 4-1,
i de roodwitte defensie
fgestraft.

flatende De Griffioen,
in der beste mensen was,
forse aanslag van Wim
ı van Bert Duker in het
oor de goed leidende
elscha gehonoreerd met
ip liet Duker, die van de
meter vrijheid kreeg.
lij De Griffioen waren
Brinksma al vervangen
Rieks Thiescheffer. Bij
telling nog in het veld

lon Brandsma in het
bezorgde ook Ooster-
neter raak te schieten.
Veenstra, die daarmee
(5-2). De 6-2 eindstand
oel van Dijk, die door
ıp zijn wenken werd
et Oosterwolde feest
e avond grepen ook de
vitten de Ooststelling-
k daarin was de finale
waarvan met 3-0 werd
ij de senioren mag in
md worden. Vooral in
l wat toeschouwers die

(Adv. I.M.)

ktief
nderzoek

n de Kamp
wolde

UW FOTOGRAAF:

foto optiek pannmann

Stationsstraat 4
OOSTERWOLDE
Telefoon 05160-2436

Historie Oud-Appelscha uitvoerig belicht door Gerke Mulder uit Naarden

APPELSCHA. Dinsdagavond 16 mei hield de oud-Appelschaster Gerke P. Mulder uit Naarden, uitgenodigd door de Culturele Raad Ooststellingwerf, een lezing in „Het Klaverblad" te Appelscha. De heer Mulder, die zijn leven lang zijn jeugdideaal, de bestudering van de Stellingwerfse geschiedenis en dialekt, nooit heeft vergeten, heeft na zijn pensionering veel hierover gepubliceerd. De spreker heeft zich vooral verdiept in de geschiedenis van het oude boerendorpje Appelsche dat door de latere Appelscha aan de Vaart (na 1827) overvleugeld en opgeslokt is.

Appelsche is een Stellingwerfse naam met een sche-klank. De betekenis kan zijn: streek waar appelbomen groeien. Hij stelde zijn visie tegenover die van dr. Sipma, die de naam verfrieste tot Appelskêa. „Skea" zou dan overeenkomen met het Engelse „shaw" (bos). de betekenis was dan appelbos, wellicht een den of sparappelbos. Bij het ontstaan van Appelscha in de Middeleeuwen was er echter nog geen sprake van kultuurbos met dennen en sparren.

De heer Mulder ging verder in op de grensbepaling van het grondgebied „der gemeente van Grietenije Ooststellingwerf van 16 oktober 1827". Hij citeerde hier het boek van dr. T. H. Oosterwijk, „Notities uit de geschiedenis van de Ooststellingwerfse dorpen", bladzijde 20 en vroeg zich o.a. af waar de genoemde Roggeberg (niet het huidige rekreatieterrein), Boekereed en Toren Maat hebben gelegen. De Toren Maat situeerde Mulder op Dievers grondgebied in tegenstelling tot W. de Jong, in Fryske Plaknammen X, die de Torenmaat in de Appelschaster Maden projekteerde.

Opvallend is de naam van de Maatschappij van Weldadigheid, die grote stukken grond rond Appelsche in bezit kreeg. Blijkens een akte van scheiding van 22 juli 1830 bezat zij er 644 ha, waaruit men zou kunnen konkluderen dat de Maatschappij hier ook een kolonie heeft willen stichten.

De spreker vertelde na de pauze over de naam Wiltinge. Deze naam komt nu nog voor in de namen Wiltingerweg, Wiltingermaad, Wiltingerveen en Wiltingefenne. De vroegere Wiltingeweg was wat nu Oosterse Es heet. Van de Wiltingermaad is de oorspronkelijke plaats niet precies duidelijk. Deze was waarschijnlijk gelegen in het Boereveen, hoewel daar geen weg naar toe leidde. Wiltinge is afgeleid van de persoonsnaam Wilt, mogelijk de Wilt Hendricks, wiens weduwe in 1640 nog op state Terwisscha woonde. In ieder geval is de uitleg van De Jong, die beweerde dat de Wiltingefenne zou zijn aangelegd (!) door een uit Appelsche afkomstige abt van het klooster Ruinen, fantasie.

Mulder meent nu in tegenstelling tot zijn vroegere uitspraken ook een familierelatie te kunnen leggen tussen Hendrick Wiltinge (genoemd in de stemcohieren van 1640) en de familie Terwisscha. Uit de Reeesboeken blijkt dat Hendrick Wiltinge, die stelling was, geen populair persoon is geweest. Om dit te kunnen bewijzen citeerde de spreker uitvoerig uit een tweetal processtukken tot vermaak van de ruim dertig aanwezigen.

Het publiek maakte druk gebruik van de gelegenheid de heer Mulder vragen te stellen. Tot slot bedankte de heer G. Hoven, waarnemend seeretaris van de C.R.O., de heer Mulder voor zijn komst en sprak de hoop uit dat we hem nog menigmaal mogen beluisteren.

bi dieme ontbiellsgrowe 1 juni 1978

ij niet horen, dat is
vatting. Meneer stelt

van zijn moeder hebben. En als ik er dan nog aan toevoeg, dat ma Kiewiet me helemal niet mag en

paren, gewoon omdat er geen huis beschikbaar was. Dan ontstaan er spanningen, want onwille-

6 Gerkesklooster.

In de buurt van Augustinusga,horende onder het bisdom van Munster,lag het Cistercienser monnikenklooster,Jerusalem of Gerkisklooster,een kwartier n.o. van Augustinusga,nu in Achtkarspelen.

Anno 1240: Gericus vir dives et potens in Twislum (d.i. Twysel),et parochia beati Augustini..... claustrum cepit edificare in Wegerathorpe morum prediorum. (Vita Ethelgeri,ed.Wybrants)

1254: in Gronynghe in generali synodo,presentibus de Jeruzalem,de Sylawert abbatibus. (Driessen,Mon.Gron.27)

1320: abbas de Iherusalem.....inter conventum de Iherusalem et coheredes nove terre in Langwald. (Schwartz.I,161)

1326: Claustra monialium.....De Iherusalem. (Rek.Utr.I,77)

1383: Abbas et conventus in Iherusalem.... Alteko Herywesma.... in Waldmana-Keppelsa..... (Colmjon,Register No.363,orig.arch.Friesland no.119 Oork.boek van Gron.en Drenthe,No.715)

1393: abt ende oldermans ende mene conventsluden van Gherkescloester. (Driessen,Mon.III,469)

1399: ter Lune twye gesellen,die in Gerekins cloester gevangen waren ende bi avonture ontgaen waren,gegeven.....(Verwijs,Oorl.Albr.247)

1408: nos cives in Burum....dedimus propter nostram inopiam conuenti in Iherusalem nostram ecclesiam. (Schwartz.I,367)

1426: de Conuents lude to Gerrikes cloester..... sollen ghene sprake hebben up den Rughenwarth,butten die hertsteeden daer se hebben toe Westerdiken. (Schwartz.I,469)

1436: conventus in Iherusalem..... abbat Methardus in Gherkes-closter. (Schwartz.I,515)

1441: her Hart abt van Gherkescloester... (Schwartz.I,521)

1453: heer Abbet tho Gerkescloester,dictum Iherusalem. (Schwartz.I,521)

1454: .....mytten Abbat van Gherkesclaester. (Schwartz.I,548)

1457: ic Buo Meynsma gamech in Augustinusga.....hebbe aennomen..... boerghe to wesen.....den conventes meyers tho Gherkescloester...(Schwartz.I,592)

1459: wy broder Herthetus abt to Gherkescloester,mit onsen gemenen broders in onsen clostere. (Schwartz.I,597)

1470: sigillum abbatis in Iherusalem. (Schwartz.I,645)

Kadaster 1505: Gerckescloester abdie ordinis Cisterciensis in "Colmerlandt". (lees: Achtkarspelen?) (Schwartz.II,19)

1529: Gherkescloester monachis ordinis Cisterciensis. (Mattheus,Anal.III,481)

(Over dit klooster lees: Mr.Andreae:Het Klooster Jerusalem,of Het Gerkesklooster;1890)

Achtkarspelen veronderstelt een gemeente,uit 8 kerspels bestaande.Een van deze is Twysel,dat echter omstreeks 1240 nog tot het kerspel Augustinusga behoorde:

Gericus .... vir dives et potens in Twislum,parrochia Beati Augustini,... ..claustrum cepit edificare in Wigarathorpe suorum predicatorum. (Vita Ethelgeri,Wybrants,212)

.. .Factum est ut familia in duo divisa,altera quidem in claustro Wigerathorpe iam constructo remanerat,reliqua vero in grangia,que habetur in parrochia Beati Augustini,normam imitantibus in ordine Premonstratensi,... ..illis regulam B.Benedicti sectantibus,istis normam B.Augustini,ut dictum est,sequentibus..... (ald. blz.220)

1

16. 10. 1827

PROVINCIE
Groningen

KANTON
Winschoten

GEMEENTE
Grootegast
Oost-Stellingwerf

(Nº. 1, 1e. A).

PROCES-VERBAAL
der grensbepaling van het grondgebied der Gemeente van Grootegast Oost-Stellingwerf

NOTA. Ingeval er eenig verschil tusschen de Gemeenten, wegens derzelver grenzen mogt voorkomen, zal de Landmeter-Helinspiateur daarvan in dit proces-verbaal kortelijk en ter gevoegelijker plaatse melding maken, met opgave van het punt in verschil, de eisch van iedere Gemeente, de observatien van de Schooten of andere hoofden der Besturen van dezelven en zijne eigene aanmerkingen.

In den jare achttienhonderd en Zeven en twintig den Twintigsten dag der maand October hebben wij, Landmeter der eerste klasse van het Kadaster, benoemd door den Heere Gouverneur der Provincie Groningen, bij resolutie van den 2 Februari September 1827, ten einde overeenkomstig de bepalingen, vervat in de wetten, decreten, reglementen enz., betrekkelijk het Kadaster, de opneming te verrigten van de omtreklijnen der Gemeenten, welke tot de Kadastrering voor den dienst van achttienhonderd Zeven en twintig zijn aangewezen, ons begeven naar de Gemeente van Grootegast Oost-Stellingwerf alwaar wij gevonden hebben de Heeren

J. A. Dillenge Grootegast
Wilgeades Onderdeelhebbende Heeren Assessoren
en Jean van den Raat

als mede door het Grootegastermeer
door hun benoemde Aanwijzers, gelijk mede de Heeren Grootegastermeer Assessoren Jean van den Raat
en Aanwijzers der hieronder genoemde Gemeenten, te zamen geroepen en bijeengekomen, ten einde in derzelver wederzijdsch bijzijn, de grensscheiding op te nemen van het grondgebied van de Grootegastermeer Scholtenland

Op het terrein gekomen, hebben wij onze bewerking begonnen van het punt in den omtrek der opgemelde Gemeente, hetwelk meest ten Noorden liggende, tevens tot scheiding dient, tusschen de beide ~~Gemeenten van~~ Grootegastermeer Oost-Stellingwerf en Scholtenland, en wij zijn voorts de lijn van omschrijving gevolgd, van het Noorden naar het Oosten, en vervolgens naar het Zuiden en Westen, geduriglijk aan onze regterhand houdende het grondgebied van Oost-Stellingwerf en aan onze linkerhand achtervolgens die van Scholtenland in voege als volgt:

ART. 1.

NOTA. Het zal noodig zijn het punt van waar de bewerking begonnen is, duidelijk aantewijzen.

GRENSSCHEIDING TEN AANZIEN DER GEMEENTE VAN

Grootegastermeer Scholtenland

Begonnen op de Noordoost hoek van [illegible]
[illegible]

PROVINCIE
Friesland

KANTON
Leeuwarden

GEMEENTE
Gretenge
Oost Stellingwerf

(N°. 1, la. A).

PROCES-VERBAAL
der grensbepaling van het grondgebied der Gemeente van Gretenge Oost Stellingwerf

Nota. Ingeval er eenig verschil tusschen de Gemeenten, wegens derzelver grenzen mogt voorkomen, zal de Landmeter-Delimitateur daarvan in dit proces-verbaal kortelijk en ter gevoegelijker plaatse melding maken, met opgave van het punt in verschil, de eisch van iedere Gemeente, de observatien van de Schouten of andere hoofden der Besturen van dezelven en zijne eigene aanmerkingen.

In den jare achttienhonderd en twaalf twintig den vierden dag der maand October hebben wij, Landmeter der eerste klasse van het Kadaster, benoemd door den Heer Gouverneur der Provincie Friesland, bij resolutie van den 20 April achttienhonderd twaalf, ten einde overeenkomstig de bepalingen, vervat in de wetten, decreten, reglementen enz., betrekkelijk het Kadaster, de opneming te verrigten van de omtreklijnen der Gemeenten, welke tot de Kadastrering voor den dienst van achttienhonderd twaalf zijn aangewezen, ons begeven naar de Gemeente van Gretenge Oost Stellingwerf alwaar wij gevonden hebben de Heeren

J. A. Dillenge Gretman
Wilgadus Onderdekdame Heeren Assessoren
en Jan van den Raad

als mede door het Gretenge Bestuur door hun benoemde Aanwijzers, gelijk mede de Heeren Gretelman Assessoren Jan van den Raad en Aanwijzers der hieronder genoemde Gemeenten, te zamen geroepen en bijeengekomen, ten einde in derzelver wederzijdsch bijzijn, de grensscheiding op te nemen van het grondgebied van de Gretenge Scheiterland.

Op het terrein gekomen, hebben wij onze bewerking begonnen van het punt in den omtrek der opgemelde Gemeente, hetwelk meest ten Noorden liggende, tevens tot scheiding dient, tusschen de beide ~~Gemeenten van~~ Gretenge van Oost Stellingwerf en Scheiterland, en wij zijn voorts de lijn van omschrijving gevolgd, van het Noorden naar het Oosten, en vervolgens naar het Zuiden en Westen, gedurigelijk aan onze regterhand houdende het grondgebied van Oost Stellingwerf en aan onze linkerhand achtervolgens die van Scheiterland in voege als volgt:

ART. 1.

Nota. Hier zal noodig zijn het punt van waar de bewerking begonnen is, duidelijk aantewijzen.

GRENSSCHEIDING TEN AANZIEN DER GEMEENTE VAN

Gretenge Scheiterland

Beginnende in de Hoekbaard bij de Kuiner van het overeenkomstig punt van de Gretenge Oost Stellingwerf en Stellingwerf

Voordeze de Eigendommen van H. van Schellinga te Leeuwarden, en de Heer Linker Raadt, de Zelve Volgende en wel Oostelijke Zijde en Stromberg Loop tot aan de Eigendommen van Jacobus Jans Klagstad, alwaar een door graving heeft plaats gehad en Zijns tot Scheiding word aangenomen, de Ongeveerde Zuiden, vervolgende tot aan de Eigendommen van Jacob Engbert Rudolphi, alwaar een door graving heeft plaats gehad en alzoo het Meuwe tot Scheiding dient, Ten gevolge van deze Eigendommen tot de Grietenye Schoterland en in de Zelfde Zijde en Stromberg Loop van Zuiden volgende tot aan het Stelle, behorende aan den Heer J. H. Willinge passerende de Weg van Ridderkerk naar Gorredijk, de Zuiden vervolgende en een oostelijke Zijde, hiernaar het Quakertje en de Zogenaamde Horne te Wolter en de Grietenye Schoterland te Linker Zijde tot aan de Meuwe Brug of Stelle te behoorende aan Bartel Sanders, de Zuiden vervolgende en Zijn Stromberg Loop, tot aan de Eigendommen van H. van Bolens alwaar een door graving heeft plaats gehad in Zijns tot Scheiding dient, passerende het Wrylleiler heet alwaar een Dubbelstel door graving gemaan word door de Eigendommen van Rint Hemarks de Bies Braar en paal gezonden word. Hiernaar op de Scheiding tusschen de Distrikten van Ontrang Ridderkerk en Hakkingzijl, de Zuiden vervolgende door de Noordzijde tot aan de Eigendommen van de Kerk van de Hauke waar eindpaal gezonden word en de Scheiding een Noordelijke Zijde aanneemt door een Sloot tusschen de Eigendommen van H. Hans Julius Johan van Schellinga te Linker Zijde behorende tot de Grietenye Schoterland en die van de Kerk van de Hauke te Wolter Zijde tot de Grietenye Oostellingwerf Coupierende de Weg van Donkerbroek in de Zelfde Zijde Zijnde zoo het Noordoosten tot aan de Drachtsche paal, Zijnde het Verengingse paal tusschen de Grietenye Oostelingwerf,

Aan dit zijn schijnen Zijnde hebben wij bemerkt dat het voorbeeldige de Waare Grenscheiding uitmaakt tusschen

de Groningen Oost stellingmuur en Scholterland en dat het hun
ook was het vereenigingspunt met de Groningen Oosterlanden waar van
erg van veel dat aan geraakte van om proces verbaal gesloten hebben dat
niet door de beide Heeren Grietmannen van van gemelde Groningen
onderteekend is

De Grietman van
Oost stellingmuur
L. A. Willinge

De Grietman van
Scholterland
P. O. van Grootjen

SCHETS TEEKENING
der
Limieten tusschen de Grietenyen
OOST-STELLINGWERF
en
SCHOTERLAND,
Art. 1 van het proces verbaal.

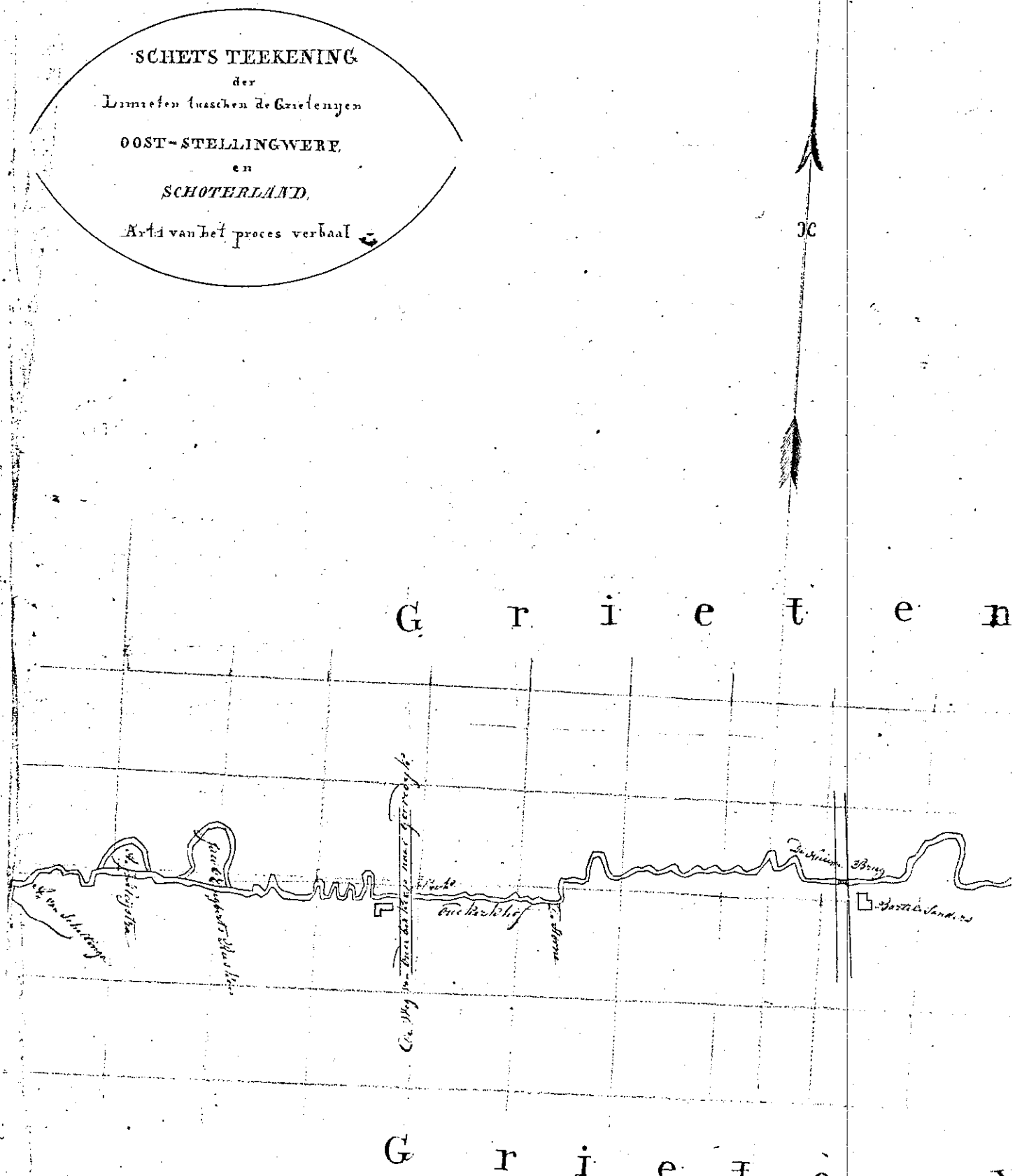

Westerlauwersche Eilanden
Oostelijke Schelde
Oostelijk Schelde
Schelphoeve
Schelphoeve
Schelphoeve

(Lit. L)

Grensscheiding tusschen de Gretenger en Oosterlandse

Beginnende aan het in het verlengde van Artikel Leemwegen aldaar aangebracht punt, bij de Donkerbroekse paal de Grepsple in een stoutelijke richting volgende tot nabij de Paal van Donkerbroek waar een paal stroomen voord en de Scheiding in Noordelijke Richting aannemt op eene andere paal, van daar oostwaarts, langsmede de Paal van Donkerbroek verslgende langs eene greppel door de Weiden en passerende de Weg van Donkerbroek naar Dentumerwaal de Zelfde Grepsple vervolgende tot over het Meliger waar een paal geplaatst is, van daar de Eene Peen greppel in een stoutelijke richting de Kromlopige loop volgende tot aan de Hauterwyk, waar de Zelve met eene Hoek Scheiding tusschen de Eigendommen van de W.ed. Rudolf Bakker te Lutke en Adriaan Wynbergen te Hichter, langsmede de Hauterwyksche Paal tot hinaan de Zelfde Regting tusschen de Huizen en Eigendommen van Harmen Harels te Lutke als behorende tot de Gretenger Oosterlanden en van Wiard Gerkes te Hichter in de Gretenger Ostelbingwerf gelegen tot een aldaar geplaatste paal nemende de Scheiding een Noordelijke Regting door een greppel op een andere paal: alwaar de Scheiding een stoutelijke Regting aannemende langs een Goede Regbare Grepsple passerende de Secretarie Wijk en de Zelfde volgend voort gaande tot na bij het Huis genaamd Het Punt alwaar de Gemeente Dorp een aanvang neemt.

Aan dit punt gekomen zijnde hebben wij bevonden dat het voorschrift van Grensscheiding formeel, Zijnde bepaald van Zijne Majesteit den Koning van den 30e April 1826 N.o 125. tusschen de Gretenger Ostelbingwerf en Oosterlandse en tevens het Zevenenzijnde punt is met de Gemeente Dorp waar van al geacte van het proces verbaal in twee Beroschreven is geteekend door beide Heren Gretmannen van gezegde Gretengers is bevestigd.

De Gretman van
Ost-Stellingwerf
L. Willinga

De Gretman van
Oosterland
T. H. B. van Lijndes

SCHETS TEEKENING
der
Lamreten tusschen de Grietenijen

OOST-STELLINGWERF
en
OPSTERLAND

Art. 2. van het proces verbaal

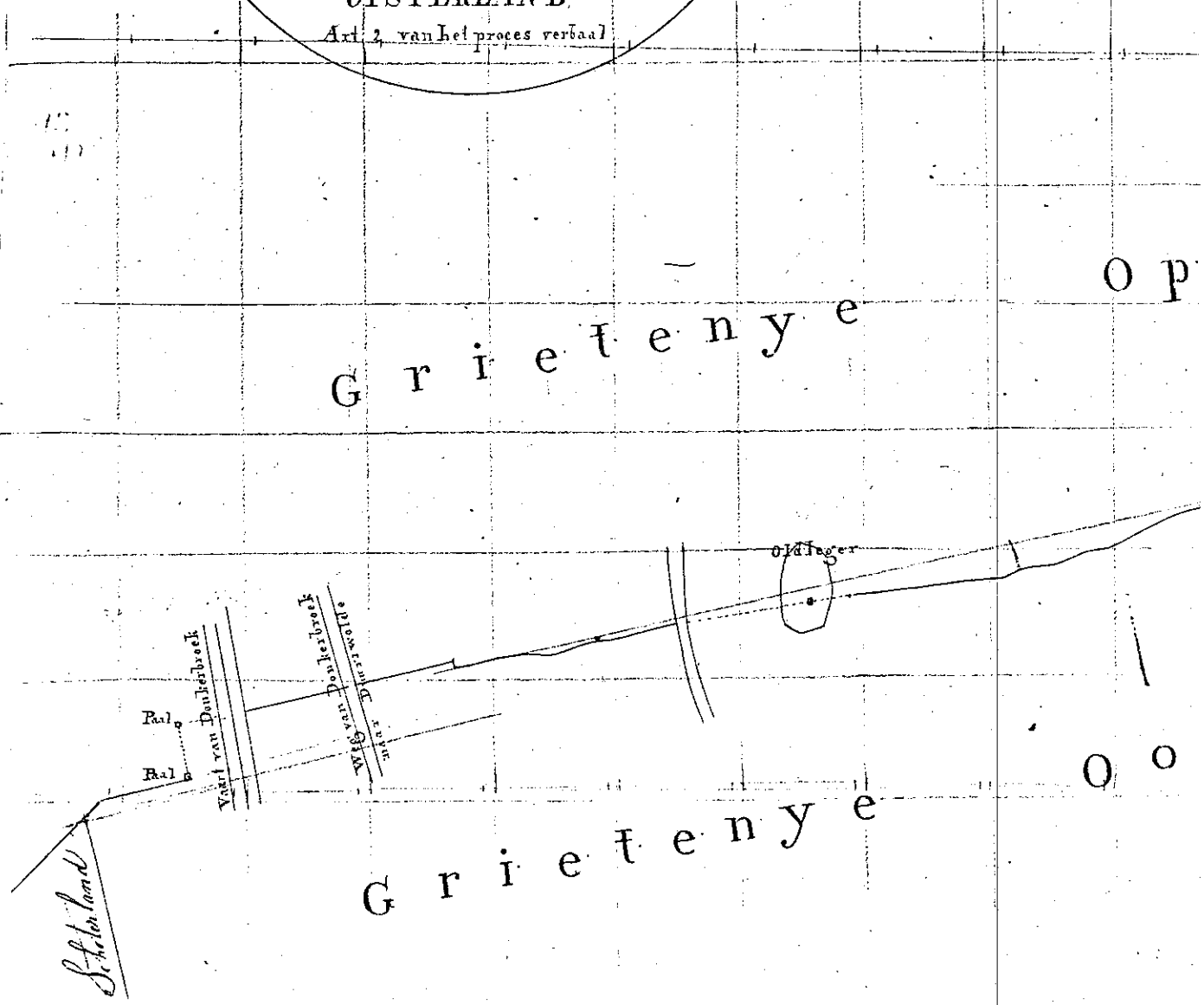

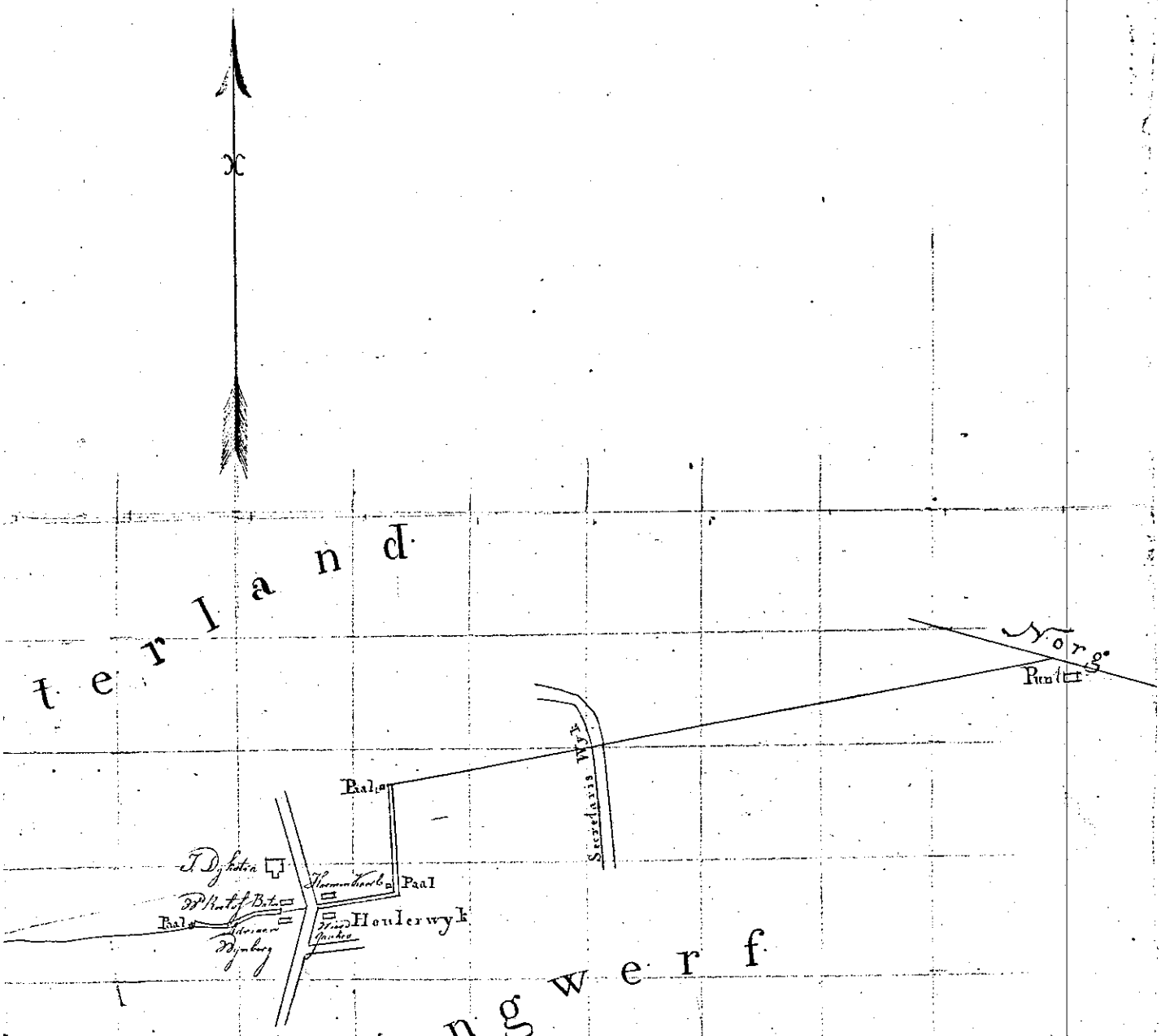
t e r l a n d
Paal
Paal
Paal
Paal
Houlerwyk
Secretaris Wyk
t = s t e l l i n g w e r f

Art. 3

Grenscheiding ten aanzien van de Gemeente Borg

Beginnende bij het in Buitenaan Artikel genoemde en omschreven punt bij het Huis genaamd het pricht behorende aan Jan Peppen Dijkstra, de 2de Deurne Louren Landmeter, door een goede rijtbare greppel hebbende een Zuidwestelijke rijting door Heer Bedum tot aan een aldaar geplaatste paal, waar de Scheiding eene Zuidwestelijke rijting krijgt tot zoo ver een paal gesnoen Zoord en de Scheiding den Bemij van rijting verandert, en waar de Plaatschappen van Weldadigheid een aanrang neemt als behorende tot de Gemeente Borg, Compareerende het Zwarte Water, en de Rij van Denhuizen naar de Heule passerende de Schuans tusschen Lonkhorst en Oosterwijne, en een zijde rijtende Zuidelijk tot aan de Rij van Denhuizen naar Oosterwijne, alwaar een paal geroeiden wordt en de Scheiding van rijting verandert loopende van daar in eene Oostelijke rijting door Heer en Hogeveen, dwars door een goede rijtbare greppel passerende eene Heegte genaamd de Berg Heer tot aan eene grenspaal waar de Gemeente Smilde een aanrang neemt.

Aan dit punt kunnen wij bevinden dat het omschreven en Bare grenslinie formeert en dat het hiervan ook was het punt van vereeniging van gedeelte Oostelijk gemeente de Gemeente Borg en die Smilde waar om wij dat gedeelte van ons Proces Verbaal geteekend hebben en door aan Heer Gedeputeerden van Oostelijk Overijssel en de Burgemeester van de Gemeente Borg, teekend is

De Gedeputeerden van
Oost Stellingwerf
J. B. Stringe

De Burgemeester van
de Gemeente Borg
J. Zoetekouw

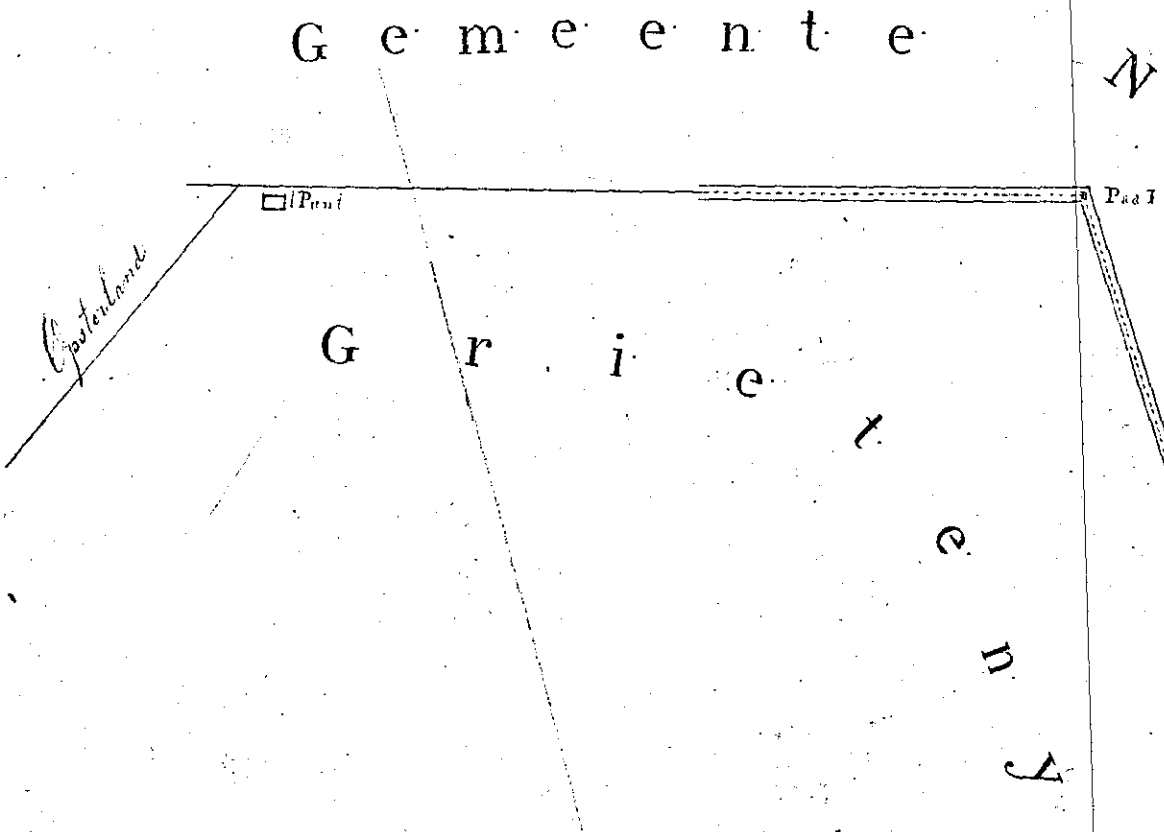
Gemeente
Gri
Gemeente
Noord
Pad I
Pad I
Pad I
Pad I

SCHETS TEEKENING
der
Limieten tusschen de Gridenye
OOST=STELLINGWERF,
en de Gemeente
NORG
Art. 3 van het proces verbaal.

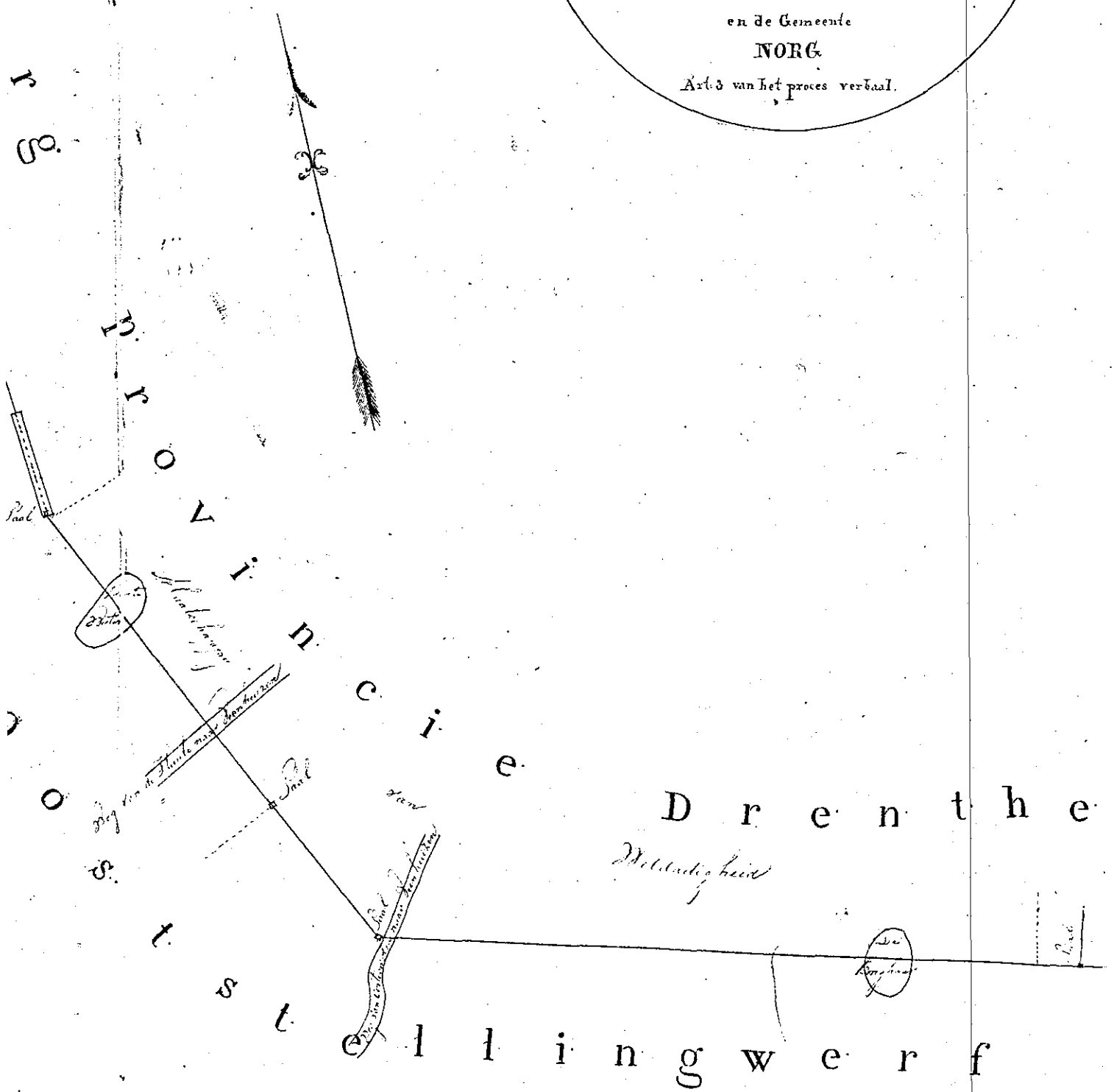
Paal
Paal
Paal

Akte

Grenscheiding ten aanzien van de Gemeente Smilde

Aangezien bij en in het voorgaande Artikel laatstaangezien een omschreven punt, en strekt gaande van de Zelfde Stelling door eene geene Regtbare Grensweg passerende de Scheiding voor het Hoogeveen van de Maatschappij Veghel en Appelscha, tot Zoover men komt aan eene geaalt alhier de Schakeng een Inwoteligh Veling Vrij passerende de Wilte Wijk en een Weering Stel behoorende aan de Compagnons Heeren van de Oostelandse en de Ontsteltenisse Zoo dat de Lenigen en behoorende tot de Gemeente Smilde en de Appelscha zusen tot Zuiden, passerende de Weg van Smilde naar Appelscha bevaren en Weering van Pieter Thomas tot Linker alomen Hogeveen van de Smilde en de Veen van de Maatschappij van Weldadigheid, tot Zuiden Zijde, langs een Dennen en de Scheiding een Boomg van Veling Zwanenbed Inwoteligh, passerende eene Steenen paal tot de aanduiding Hoger Smilde en de Zelfde regling voortgaande langs een Meer gegraven Wijk als Eigendom Stel tot de Grietenij en Oostelijk Zoeren aan de aldaar gestabiliteerde Grenspaal alwaar de Gemeente Diever een aanrang metdit.

Aan dit punt gekomen zijnde hebben wij bevonden dat het omschreven de Ware Grensline formeerde en tevens een het vereenigingspunt van de Grietenij Ontsteltenisse van de Gemeente Smilde en met die van de Gemeente Diever waarom wij dit geacht van een Verbaal gesteld hebben en door een Heer Grietman van Oost Stellingwerf en een Heer Burgemeester van de Gemeente Smilde is teekenen

De Grietman van Ooststellingwerf
Wellinga

De Burgemeester van de Gemeente Smilde
W. Burgemeester

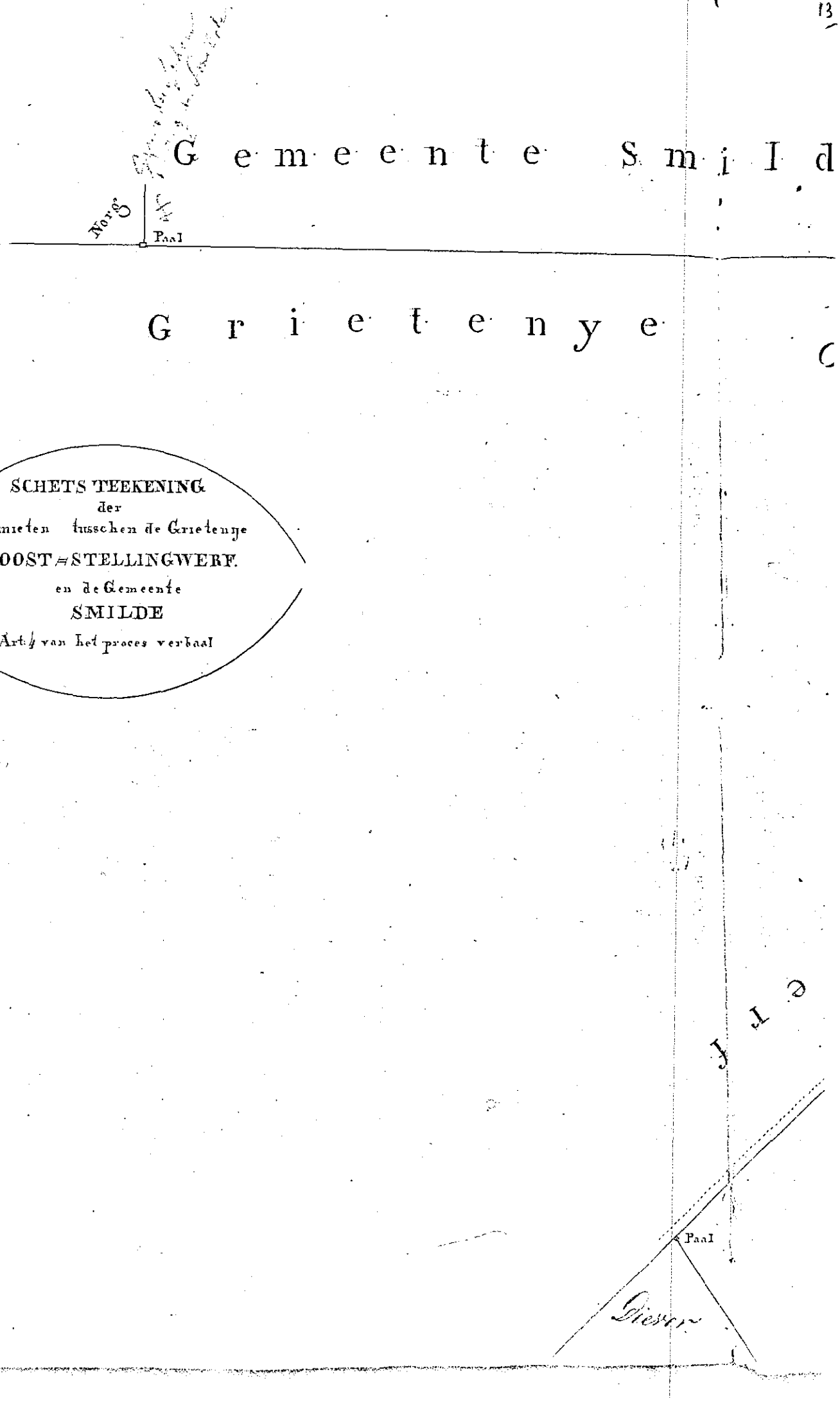

SCHETS TEEKENING
der
Limieten tusschen de Grietenye
OOST-STELLINGWERF
en de Gemeente
SMILDE
Art. 4 van het proces verbaal

Paal
Steenen Paal
Paal
Provintie
Oostfriesland
Dr. Witte Wyk
Compagnons Arend
Peter Hammelen
Meer Hoogte

Art. 5

Grensscheidingen van de Gemeente Diever

Aangezien bij het vorige Artikel reeds aangemerkt is, dat de Grens van de Gemeente Diever langs de Nieuwe Vaart, de Reggen Berg, de Kater Dijk en Hoogeweg de Beek heen tot aan het Kleine Maat moet worden aangezien, van Rigting veranderd tot aan het Schoolpad naar de Schuring en Noordwestelijke Rigting verkrijgt Lynge een zo gemeten Lijn naar zo ver Middel tot Scheiding dient tussen Zuiderwoldsche of Ties Velen van de Maatschappij van Weldadigheid, welke lijn het eigendomelijk de Zeller Lijn heeten en welke lijn de Zeller Lijn heeten en een Regtanium de groote Maar genoemd naar en de Zelfde Rigting en Dijkje Scheidingsmaar genoemd moet worden tot het Klein Waterschap bij de Linde en het Akkerhoek de Zeller Lijn naar de Scheiding een Westelijke Rigting aanwent gaan over twee Kanaliseren Pijpenrenen de Regtgroot Waterspaar Wiselsche en de Zelfde Rigting vervolgens langs de Klein Waterschap Poel tot aan de Bouwlanden met de Erfhoren aan de Maatschappij van Weldadigheid alwaar de Scheiding een Meridian Zuidwestelijke Rigting verkrijgt tot aan de Nieuwe Vaart naar de gemeente Diever verlaten moet en de Grensregt Vaststellingsmaat aan aanwezig meent.

Alwaar mij aan dat zaal kennen kunnen blijken dat het overbrengen van Wareldrenolenij Jonnerwa en dat ook was het eind van Inwaring van de Grenen Vaststellingen de Gemeente Diever met de zuiden Grenzen Vaststellingen naar en zeg al zoeiten van een Proces Verbaal van Stelselbeschrijving van Vaststellingen van Het Burgemeester van de gemeente Diever overleggen is.

De Grenzen van
Vaststellingen
J. Willing

De Burgemeester van
de Gemeente Diever
Bij afwezigheid van de Heer
de Adjt. Hoogsteder

SCHETS TEEKENING
der
Lanseten tusschen de Grietenye
OOST = STELLINGWERF
en de Gemeente
DIEVER
Art. 5 van het proces verbaal.

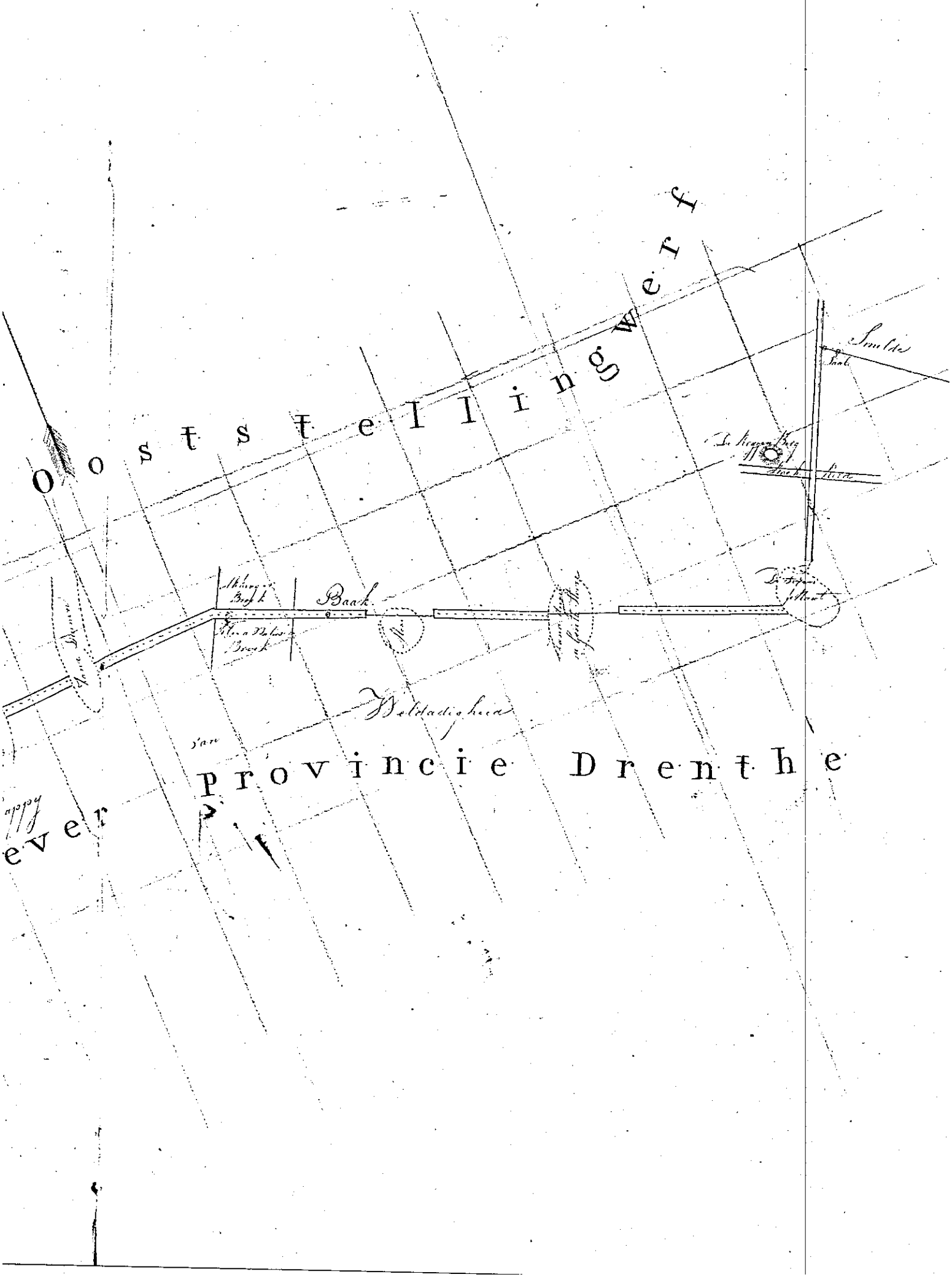
Ooststeiingwerf
Smulte
Baak
Weldadigheid
provincie Drenthe
ever

Akte

Grensscheiding tusschen de Gemeente Ooststellingwerf en Weststellingwerf

Begonnen bij de Oudehaske paal bij het Zorgen Akkerbil Laatstaangemeld en Vereenigingspunt, van daar om de Noordzijde Heining langs een Weipad heenloopende, om de heerenlijke domein van dezelfde eigenaar ter linker, als mede de Rekenkamer en andere Landen van eigendommen, welke toebehoren aan Jacob Hiemens, Schipper, en de Erfgenaamen van Jan van Ruinen ter Rechter zijde, tot aan de Stoel voor het Weltevreden van Hilbrand Hartmans, welke Stoel en eene Noordelijke richting gevolgd wordt, Compenses het Donker Weg naar Oldeholtwolde en eigendommen van de Jeh. Zwaks, Klaas Hengeveld Marks, Jacob Jacobs Conradie, Hilbrand Annes Hartmans, Jacob Willems van Ruinen, Lenn De Akker, Wed. Helenus en de Buitenger Maat alles ter linker, en de Jeh. Jacob Willem van Ruinen, Jacob Hiemens Schipper en Lenn Akkerhof, Jan Lammerts Dusfingaal, Abel Seppes Bergsma, en Rek van Oldeholtwolde Wed. Jenkens en de Sonder Maat ter Rechter zijde, zoo als zulke Tielen gelegen, die van Schwang dient, tot aan de Linde, welkers midden gevolgd, mede nieuw en hare Kruislijke loop hebbende een Noordelijke Strekking tot aan de Eigendommen van Klaas Jurrens Buitinga, alhaar een paal gevonden wordt en de Schwang door een Noordelijke en Westelijke Richting oogenblikkelijk compenses op Weg van Wolsegen naar Oldeholtwolde tot passeeren de Huizingen van Klaas Jansen Buitinga ter linker en Rechter hande, voorbij een de Mengde Weg, en dan de Heerlanden tot aan de Eigendommen van Kuinen.

Uit hoe gekomen zijnde en uit de Akte dat het onderhavige de eerstelijke Grensscheiding van de Gemeenten Oost- en Weststellingwerf, en dat het eik was het Vereenigingspunt met de Gelderlanden, en alzoo het pad waar men het Vee Gelderlanden, waarom wij dan ook dit Laatste gedeelte van onze Proces Verbaal gesloten hebben, het welk door Huren Gebroeders van de Gemeenten Oost- en Weststellingwerf Onderteekend is.

De Gedelegeerden van Oost Stellingwerf
P. Dillinge

De Gedelegeerden van Weststellingwerf
Bij afwezigheid van Dijkstra
De Assessor
[illegible]

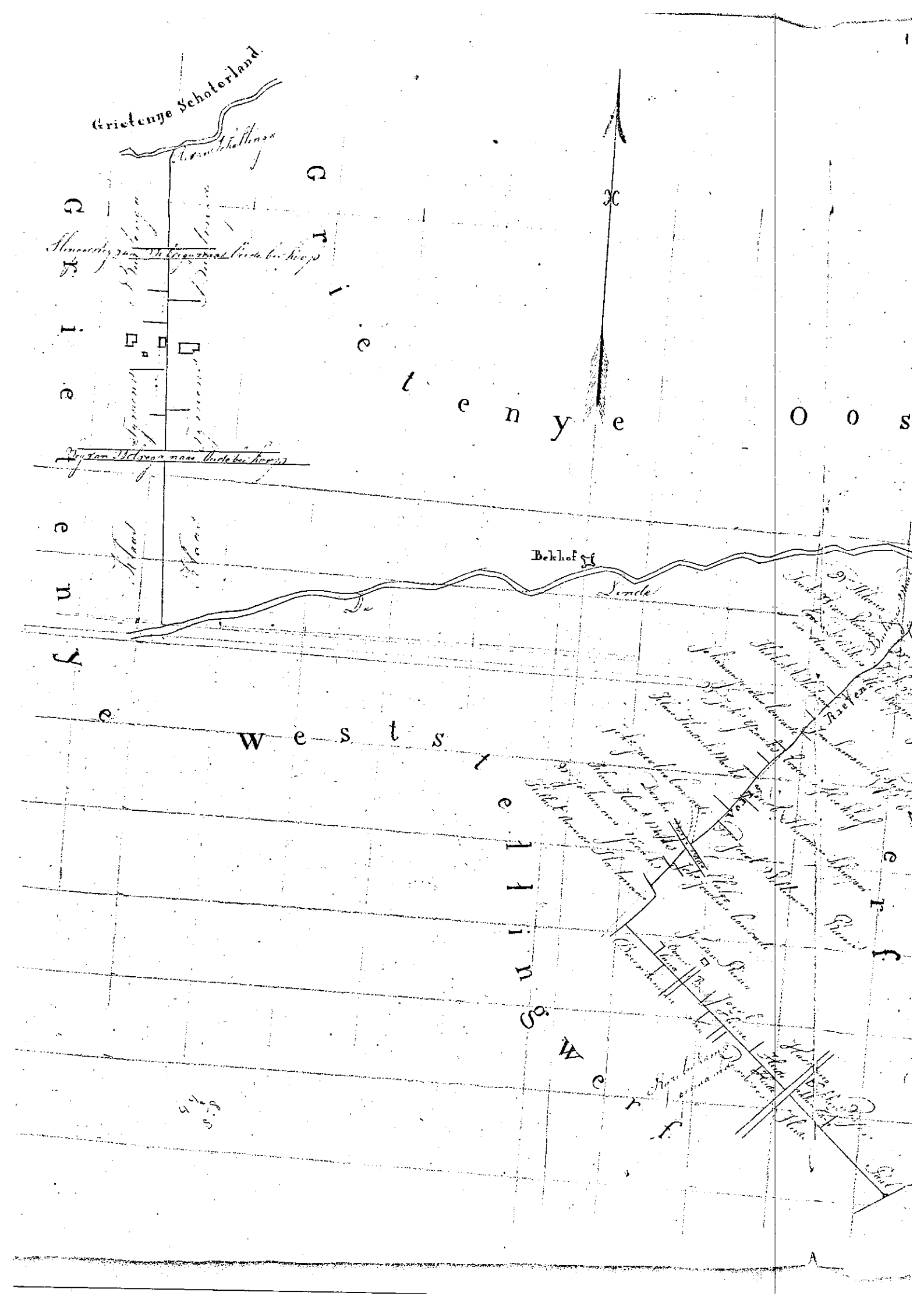
Grietenye Scholterland
Grietenye Oost
Grietenye Weststellingwerf
Bekhof
Lende
Rietem

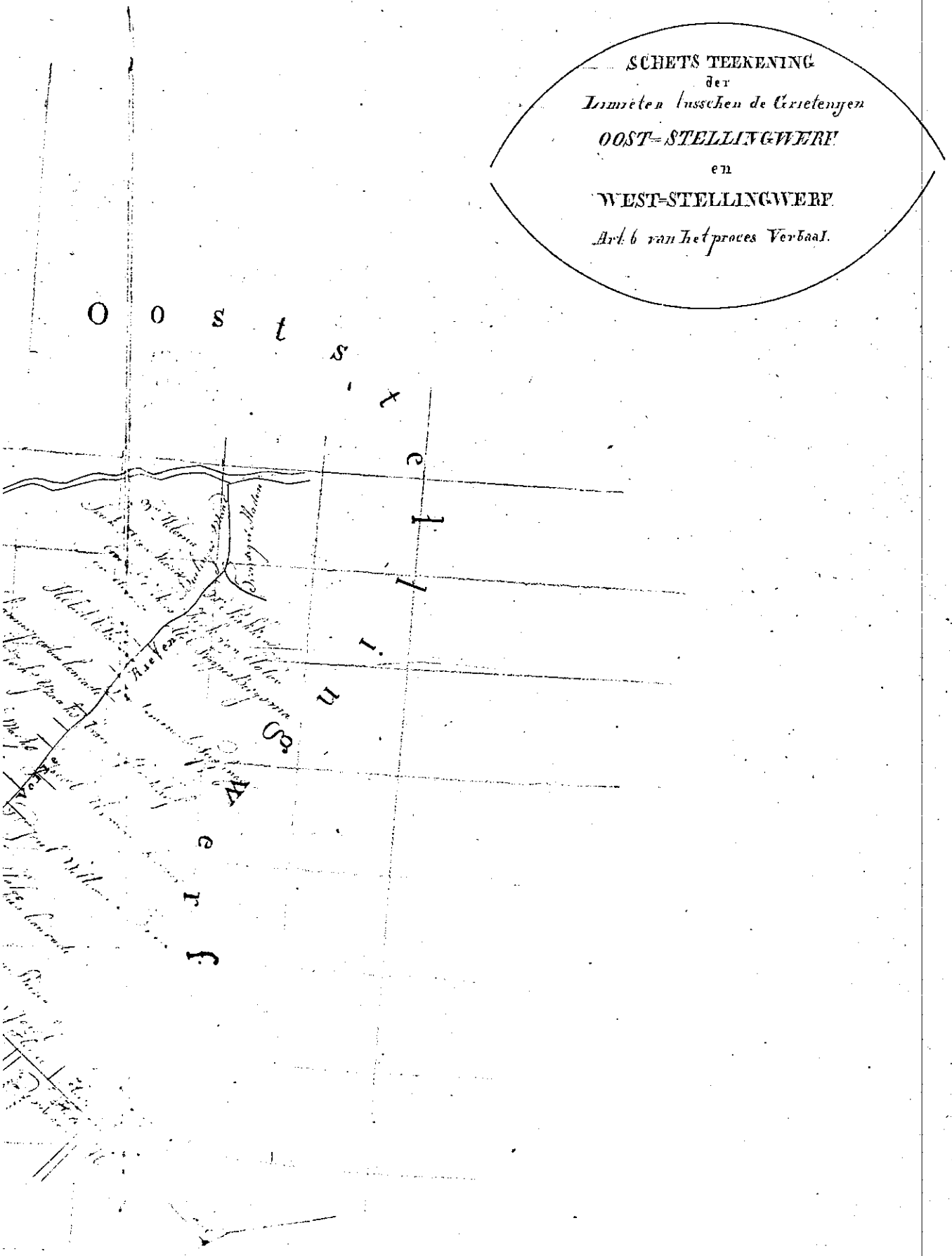
SCHETS TEEKENING
der
Limiten tusschen de Grietenijen
OOST=STELLINGWERF
en
WEST=STELLINGWERF
Art. 6 van het proces Verbaal.
Oost-Stellingwerf
Rieve

Atlas der Proef-Verbeteringen gemaakt door mij Landmeter-Schmitzhuysen bij het Kadaster in de Provincie Friesland

Op de maand December 1827

J. Altmeister

Gezien ingezonden door mij Ingenieur Inspecteur van het Kadaster in de Provincie Friesland.

Leeuwarden den 20e December 1827

Altmeister

Goedgekeurd bij Resolutie van den 31 Januarij 1828 No. 43 door ons

Gouverneur van Friesland
Sankuylen van Nyevelt

PROCES-VERBAAL
der verdeeling van het grondgebied der Gemeente in sectien.

In den jare achttienhonderd den dag der maand hebben wij Landmeter van de eerste klasse van het Kadaster, belast met de perceelsgewijze opmeting der Gemeente waarvan het proces-verbaal der grensbepaling is opgemaakt den en gesloten den door den Landmeter als door den speciaal benoemd tot de opneming der grensscheidingen, ons begeven op het Raadhuis der gezegde Gemeente; — wij hebben aldaar gelezen in tegenwoordigheid van den

het bovengemelde proces-verbaal der grensbepaling, en onderzocht de staten van de tegenwoordige verdeeling der Gemeente, welke ons zijn voorgelegd, mitsgaders de bovengemelde verzocht, ons te verzellen op het terrein, om gezamenlijk de beste middelen te beramen, en op eene geschikte wijze de verdeeling van het grondgebied der Gemeente in sectien tot stand te brengen.

De aan ons verzoek voldaan hebbende, hebben wij dadelijk het grondgebied der Gemeente doorloopen, en met alle naauwkeurigheid in oogenschijn genomen; en, na op de plaatsen zelven de noodige inlichtingen voor onzen arbeid te hebben ingewonnen, hebben wij ons na onze terugkomst, op het Raadhuis bezig gehouden met eene bepaalde verdeeling van het grondgebied in sectien, welke wij, met overleg van den hebben geregeld als volgt:

De eerste sectie, welke wij genaamd hebben zal worden aangewezen door de letter A.

De tweede, genaamd de door de letter B.

De derde d geheten, door de letter C.

De vierde, gezegd d' door de letter D.

En ten einde deze verdeeling onveranderd te behouden, ter voorkoming van verwarring in de werkzaamheden, aan welke dezelve ten grondslag moet verstrekken, verklaren wij:

Dat de sectie A dat gedeelte van het grondgebied der Gemeente bevat, 't welk grenst als volgt te weten:

Ten noorden aan

Ten oosten aan

Ten zuiden aan

Ten westen aan

Dat de sectie B dat gedeelte bevat, 't welk grenst:

AANWIJZEND-TABLEAU van de lengte der lijnen, de grootte der hoeken en van de rigtingen welke den waren omtrek der Gemeente van Gruitbury Ooststellingwerf uitmaken; dienende tot bijlage van het proces-verbaal van grensopneming.

AANGRENZENDE GEMEENTEN.	AANWIJZING van elk GEDEELTE der omtrekslijn.	LENGTEN van ieder lijn.	LENGTEN der lijnen, te zamen gerekend, tusschen aangrenzende Gemeenten.	STREKKING	HOEK, welke elk gedeelte der grenslijn met het voorgaande maakt, doch alleen ten aanzien der regte lijnen. Rigting.	HOEK Grootte.	AANMERKINGEN.
Gruitbury Oost Stellingwerf	Regte lijn	2511		Oostelijk	Ingang	107	Begonnende by de helft van de Sluis der Jonker Kreek N.1) van Sectie A Gutsdistrict Oudeberoop.
	id	950		id			
	id	703		id			
	Kromme lijn	167		id			
	id	1420		id			
	id	1030		id			
	id	2433		id			
	id	1950		id			
	Regte lijn	252		Zuidelijk	Ingang	105	
	Kromme lijn	1260		id			
	id	620		Noordelijk			
	Regte lijn	2291		Oostelijk	Ingang	67	
			15607				
Drouwenerstel ho	Regte lijn	43		Noord West			Begonnende by Perceel N.1) der uit Sectie B Gedeelte Slakhenga.
	id	305		id			
	id	364		id	Ingang	136	
	id	632		Oost			
	id	2392		id			
	id	106		id	Ingang	141	
	id	2932		Zuidelijk			
	id	86		Noord Oost	Uitgang	100	
	id	3331		id			
	id	1590		id	Uitgang	154	
	id	1566		id			
	id	3346		id	Uitgang	119	
	id	1250		Noord West			
	id	3095		Noord Oost			Begonnende by Perceel N.31) van Sectie B Gedeelte Oudeweetse.
	id	3864		Noord West			
	id	542		Noord	Ingang	124	
	id	3170		id	Uitgang	115	Begonnende by Perceel N.154) van Sectie B Gedeelte Donkerbroek
	id	1400		West lijk	id	104	
	id	1124		id			
			31236				
Gruitbury Oost Sterland	Regte lijn	417		Zuid West			Begonnende by Perceel N.754) van Sectie B Gedeelte Donkerbroek.
	id	1744		id			
	id	1433		id			
	id	654		Zuid	Uitgang	116	
	id	216		Zuid West	Ingang	126	
	id	614		Noord Oost			
	Transportere	5098	46923				

AANGRENZENDE GEMEENTEN

Gruitbury Oost Sterland

Geheele lijn Gemeente

AANGRENZENDE GEMEENTEN.	AANWIJZING van elk GEDEELTE der omtrekslijn.	LENGTEN van ieder lijn.	LENGTEN der lijnen, te zamen gerekend tusschen aangrenzende Gemeenten.	STREEKING	HOEK, welke elk gedeelte der grenslijn met het voorgaande maakt, doch alleen ten aanzien der regte lijnen. Rigting.	HOEK Grootte.	AANMERKINGEN.
	Transport..	5096	11923				
	Regte Lijn	367		Noord Oost			
	Krommelijn	1061		id			
	Regte Lijn	556		id			
	Krommelijn	260		Zuid West			
	Regte Lijn	23		id			
	id	920		Westelijk	Uitspring	127	
	id	237		Zuid West			
	id	9		id			
	id	333		West			
	Krommelijn	295		Zuid West			
	Regte Lijn	304		Z. Westelijk			
	id	194		Zuid West	Uitspring	124	
	id	511		Noord West	Ingesprong	116	
	id	0		Noord			
	id	27		Westelijk			
			10113				
Gieterij Selwerd	Regte Lijn	1730		Zuid	Uitspring	105	Beginnende by Perceel No. 1 van Sectie A. Dubbelt Bonderbroek
	id	1504		id			
	id	2067		id			
	id	31		Oost	id	94	
	Krommelijn	3030		Zuid West			Beginnende op de helft van de Rivier de Fonder by Perceel (No 112) van Sectie A Dubbelt Hatkenga.
	id	1784		Oostelijk			
	id	1902		Zuid West			
	id	2050		id			
	id	1042		id			
	id	3037		id			
			19865				
	Totaal...		76901				

Geheele lengte van de omtrekslijn der Gemeente 76901

17 dec. 23 dec en 31 dec 1948

Vrijdag 31 dec 1948
Hun oorsprekelijnoven. 1e jaarg. nr 184 n.a.v. en onderzoek door
Biologisch archeologisch Instituut van R.U.
te Groningen v. H. Halbertsma ass. Biologisch Inst.
de (voormalig hert - Wijeberkoop)

Men onderscheidde een oude - oldeberkoop, westere berkoop en oost-ere berkoop
Oldeberkoop bestond bevond zich ~~[illegible]~~ zich ook het patronaatsdorp parochie Bonifatius
wijst er op dat er een oude parochie is en wellicht is de Wilde 13 eeuw de enige vroegere O.-Stell.
Westere berkoop heeft, voor zover ons bekend, nimmer een eigen kerk of kapel bezeten, en behoorde
tot Viebolt pade.
Het was de parochie oostere berkoop die bestond = het kerkje van dien aan ons bestuur
ontgt dan het relaas bij Loorop en Thabor over 1608

In het jaar 1548 werden we weer iets gewaar over oostere berkoop. In genoemd jaar gebeurde de
regering = Brussel en de Friese staten te zage van een behoorlijk overzicht van de bezittingen en
inkomsten van kerken = Fr. (de zg Beneficiaal Boeken.)
In 1543 was Johannes Wildai pastoor van oostere berkoop die zelf heeft opgegeven
wat onder zijn parochie beschikbaar.
In de eerste plaats moesten 20 boeren (blijkbaar om vele deze parochie niet meer dan zo boeren zijn)

De pastoor zelf een erf dat hij verbeurt "dat eene, daer de Pastoor op woont, daer aen de
Oosterzijde naestpelandet is Sybe Peerse, ende aen de westerzijdt Frederik Inemen

---

1	kindjes op	2
50	" op	09; 81
100	" op	380, 547
200	" op	609
400	" op	316
1000	" op	3207
2000	op	95170, 68025, 58604, 63686
5000		012436
50000		039148
100000		C 33148

2000 op 33336

Uit de dienstboeken van het herst van Appelscha
2e Kleine-kas boeken
bestrijken de periode van 1730 – 1812

opmerking bij de gemeente plaatsen
1. Appelscha bevat onder de kerk van Oosterwolde; had wel een eigen kerk maar geen predikant
2. Het armen-huis stond in Ashuja
dit verklaart de frequentie van de drie namen Appelscha, Oosterwolde en Ashuja.

1. De gemeente namen
A. in Oostelijkgroep: Appelscha (Appelsche – Appelscha in vol. 1–2) ± 85
Ashuja 90 x
Oosterwolde 80 x (var. Osterwolde, Ostenwolt, Ostenwold)
Fochtelo 4 x (var. die Voc(h)tel, de Vochtel, de 'Vochtel, de Vogtel)
Elsloo 6 x (var. Elselo, Elselloo, Elslo)
Machinja 3 x (var. Machenga, Makkinja, Makkinna)
Hauke 1 x (m. de Hauwel)
Hauterwijk 4 x (var Hauttervijk) 3 x met de, 1 x zonder. 1 x alleen de Wijk)
Langedijk 1 x (1 x die Dijck)
Duurswolde 2 x (1 x Duurswoude, 1 x Duiersuwlt)
Terwisse 3 x (var Terwisscha, Therwisscha)
Klasinge 1 x
Jardinge 1 x (Jerdinja)

B in Westelijkgroep Boyl 1 x
Te Idzert 1 x (de Ridsert 1739)
Wolvega 2 x
Olde Holtpa 2 x (1 x Houtpade, 1 x Holtspade)

C buite Stellingwerf: Wortelp, Steenwijk, de Gorsedijk, de Olde mark, Gieteringe, Vledder, de Smilde, de Hijhersmilde, Hijcken, Nieuwpolte. Anloo,

Gebruikte preposities meest tot (141 x), onder veel te (74 x), en op (240 x): (in slechts één meal)
voor Appelsch, Oosterwolde, Ashuja, Elslo, Jardinja alleen tot / te)
alleen op voor de Hauwel, de Hauterwijk, de Gorsedijk, de Smilde, de Hijhersmilde de Ridsert, de Vochtel.
Bij Hauterwijk en Hijhersmilde 3 x op zonder de.
1 x tot Hijhersmilde.
op Klasinge. op Langedijk eenmaal

Uit een 3-tal diakonie boeken (bleine-kas) van de Appelscher diakonie (1736–1814) heb ik zo goed mogelijk een alfabetische lijst van de daarin voorkomende namen opgesteld. Opgemerkt dient te worden dat, hoewel hierin uiteraard regel wat namen onder zullen zijn die behoren aan armlastige, door de diakonie ondersteunde, personen, het merendeel toch de naam zijn van mannen & vrouwen & kinderen die tot de 'boerenstand' behoorden. Opvallend is wel, dat er over een tijdsverloop van bijna zo'n jaar slechts een Appelscher familienaam is opgeteekend, nl. de familie Tjessinga, woonachtig op Terwisch en Schipa (de overige zijn geen Appelschers, maar uit de 'ambtelijke' sfeer, zoals griffiers, secretaris, notaris, en een enkele standsman, zoals apothekers en bouwmaterialen). Bij enkele namen wordt het beroep en de voornaam gekoppeld, zodat het lijkt alsof ze niet een familienaam te doen hebben, bv. Marten Lybertsz bakker (op de Hekkersmelde). Een ander opvallend verschijnsel is bv. het veelvuldig voorkomen van vrouwennamen zoals Antien, Abeltien, Rensje, maar dat de daarbij behorende mannennamen Anne, Abel, Rense geheel ontbreken. Van de andere kant is het soms mogelijk het bestaan van een mannennaam af te leiden uit die van een vrouw, terwijl die mannennaam zelf niet voorkomt. Zo is geval is bv. Hebel, deze naam komt alleen voor in een aantal vrouwennamen (zusters) Antien Hebels en Hendrikje Hebbels, waaruit duidelijk blijkt dat de vader Hebel moet zijn geweest.

De spelling der namen heb ik zo gelaten als ze door de diakenen zijn geschreven. Daarin is regel wat variëtie: sommige diakenen probeerden alles zo goed mogelijk te ver nederlandsen terwijl anderen namelijks de schrijfkunst machtig waren: vooral deze geven veel een goed idee van de Stellingwerfse uitspraak van de namen!

Vrouwennamen op tje, hje etc
tien, kien, chien,

Jim zuv

Typisch Friesie namen
Bonne, Donne Hebbe, Riemne Tjabel
Jonke, Wybe, Wobbe, Wybbe

V/ De Tresijn's hebben tot na de tweede wereldoorlog in Appelscha gewoond, maar toen is de laatste nakomeling van deze familie naar Amerika geëmigreerd.

Daarnaast komt de naam Bos een enkele maal voor; in 17... woont een Aleida zich Pieter Willems Bos (deze familie bewoonde waarschijnlijk het Oosten)

1931 Verk.-v. "Noordwest."

"Het Vier Maat" kad. nrs 152, 151 e 1807
"De Drie Maat bij de Berkenboom" kad nr 157
"de Steenmaat" kad. nrs 162 e 163
"Slichtenbroek" kad. nrs 118 e 121
"de Grieve" (kad nr 75 0.30.40 HA)
} bouwland Maade

Stuk bouwland "Podakkers" ten 2 v. e aan de Rijpa weg 1.13.68 HA
kad. nrs 374, 375, 376, 1709, 3749
en nrs 1710 e 3758 ± 0.02.75 HA

Stuk bouwland "Kalverakkers" met zandweg of de noordkant
kad nr 1836 0.52.10 HA

Stuk bouwland de Krommeakkers ten N. v. d zandweg van Smilde
Kad nr 611 0.30.10 HA